

S. Sayısı : 31

Malâtya mebusu general İsmet İnönü ve 191 arkadaşının, teşkilâtı esasiye kanununun 10 ve 11 inci maddelerile intihabı mebusan kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Teşkilâtı esasiye encümeni mazbatası (2/131)

4 - XII - 1934

Yüksek Başkanlığa

Teşkilâtı esasiye kanununun 10 ve 11 nci maddelerinin değiştirilmesile Türk kadınına da mebus seçmek ve mebusluğa seçilmek hakkı verilmiş olduğundan intihabı mebusan kanununun buna müteallik maddelerinde (Zükûr) kaydinin kaldırılması icab etmiş ve kadınlara hakkı intihab verilince mebus sayısına esas olan nüfusun muhafazası muvafık görülmeyerek o da nüfus miktarının bir misli tezayüdü nazarı dikkate alınmak suretile değiştirilmiştir.

Bundan başka bazı yerlerde kadınların şahsiyetleri belli olmayacak bir tarzda giyindikleri göz önüne alınmış ve her vatandaşın reyini kullanırken hüvviyet ve şahsiyetinin bilinmesi intihabın düzgünlüğü ve dürüstlüğü için lüzumlu görülmüş olduğundan kanun lâyihasına 3 ncü madde ilâve edilmiştir. Nitekim aynı düşünce ile ceza muhakemeleri usulü kanununun 61 nci maddesi mahkemeye şهادete gelen bir kimsenin hüvviyet ve şahsiyetinin tesbiti noktasından hâkime vâsi salâhiyet vermiştir.

TEKLİF

MADDE 1 —

Teşkilâtı esasiye kanununun 10 ncü maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:
22 yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçmek hakkını haizdir.

MADDE 2 —

Teşkilâtı esasiyenin 11 nci maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:
30 yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçilebilir.

Esbabı mucibe lâyihası

Türk tarihinin her sahasında ve her safhasında erkeği ile yan yana her fedakârlığı yapan ulus ve yurt işlerinde büyük feragatle her mahrumiyete, her cefaya ve her acıya katlanan ulusun, yurdun felâket ve saadetlerine aynı hisle iştirak eden büyük kalpli ve yüksek erdemli Türk kadını müşterek eseri olan bu Cümhuriyette elbette ve elbette kendi evinin; kendi beldesinin işlerinde olduğu gibi teşriî işlerde de temiz ve ciddi mevkiini alacaktır. İstibdad ve cehalet devirlerinden arta kalan kötü ve sakat zihniyetleri sakil ve sakim düşüncelerin Cümhuriyet ve inkılâbın temiz ve erdemli muhitinde yeri yoktur. İşte bu düşüncelerle yüksek Türk kadınına mebus seçmek ve mebus seçilmek yolunda da erkeği yanında mevkiini vermediği ve bu suretle yurdunun bütün işlerinde onun temiz duygulu çalışmalarından istifade etmeyi temin etmek için bu kanun teklif edilmiştir.

*İntihabı mebusan kanununun bazı maddelerinin
değişmesine ve kanuna bir madde ilâvesine dair
kanun*

MADDE 1 — İntihabı mebusan kanununun muaddel ikinci maddesi aşağıda olduğu gibi değiştirilmiştir:

Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleri Türkiye Devleti halkından her kırk bin nüfusta bir kişi olmak üzere seçilir. Bir intihab dairesinin nüfusu kırk binden aşağı olsa dahi her halde bir mebus seçmeye hakkı olacağı gibi nüfusun kırk binden yukarısı için aşağıdaki gibi muamele yapılır:

Elli beş bine kadar bir, elli beş bin birden 95 bine kadar iki, 95 bin birden 135 bine kadar üç, 135 bin birden 175 bine kadar dört mebus seçilecek ve bu miktardan ziyadesi bu yolda arttırılacaktır.

MADDE 2 — İntihabı mebusan kanununun 5, 11, 16, 23, 58 nci maddelerindeki 18 yaşını bitirenler kaydı 21 yaşını bitirenler şeklinde değiştirilmiş ve bu maddelerdeki (Zükûr) kaydı kaldırılarak yerine kadın, erkek konulmuştur.

MADDE 3 — Rey verenlerden, rey veren hüviyet ve şahsiyetleri belli olmayanların reyi kabul olunmaz.

MADDE 4 — Bu kanun hükümleri neşri tarihinden başlar.

MADDE 5 — Bu kanunun icrasına İera Vekilleri Heyeti memurdur.

Yukarıdaki maddelerin kabulünü dileriz.

Malatya
İsmet İnönü
Adana
Damar Arık
Ömer Resul
Afyon Karahisar
İzzet Akosman
Cemal Akçın
İzzet Ulvi
Haydar Çereel
Dr. Ziya Nuri
Aksaray
Rıza Nisari
Yaşar Özay
Amasya
Nafiz
Esat
İsmail Hakkı
Ankara
Rasim Scrattar
Hasan Yakup
Muslihittin Abdullah
Eşref
Şakir
Antalya
Rasih Kaplan
Numan
Dr. Nazifi Şerif

Haydar
Artvin
Asım Us
Aydın
Abidin Özmen
Tahsin Sun
Adnan
Fuat Şahin
Bahkesir
Kâzım Özalp
Memet Cavit
Enver
Hacim Muhittin
Muzaffer
İbrahim Yürük
Vasfi Memet
Pertev Etçi
Bayazıt
Halit Bayrak
Bilecik
Salih
Bolu
İsmail Hakkı
Dr. Emin C. Suda
Şükrü
Hasan Cemil
Burdur
Mustafa Şeref Özkan

Bursa
Dr. Basim Ferit Talay
Dr. Galib Kağraman
Dr. Refik
Esat Sagay
Rüşti Egel
Refot
Mustafa Fehmi
Cebelibereket
Naci Eldeniz
H. Basri Gürbüz
Çanakkale
Osman Niyazi
Şükrü
Çankırı
Rifat Mucre
Ziya Esen
Çorum
Bekir Karamemet
Nabi Rıza
Dr. Mustafa
Münir
İsmet
Kemal Alpasar
Denizli
M. Müfid Kansu
Necib Ali Küçüka
Yusuf Başay

Emin Aslan
Diyarbakir
Kâzım Sevüktekin
Zeki Mesut Alsan
Zülfü
Edirne
Şakir
Faik Kaltakkıran
Hasan Hayri
Elâziz
Ahmet Saffet
Tahsin Berk
Fuad
Erzincan
Aziz Samih
Abdülhak Fırat
Erzurum
Nafiz
Dr. Ahmet Fikri
Aziz Akyürek
Dr. Hakkı Şinasi
Eskişehir
Cafer
Emin Sazak
Gazi Antep
Şahin
Reşit

<i>Giresun</i>	<i>Kırklareli</i>	Nuri	<i>İlülisi</i>
A. Şevket	Dr. Fuat	<i>Mardin</i>	<i>Sivas</i>
İhsan	M. Nahid Güven	Rıza Eron	Rasim
Kâzım Akay	<i>Kırşehir</i>	Abdürrezzak	Romzi Çiner
<i>Gümüşane</i>	Serdar Ahmet	İrfan Ferit	<i>Şebn Karahisar</i>
Edip Servet	Hazim Börekçi	<i>Mersin</i>	Vasfi Raşit Seviğ
Şevket	<i>Kocaeli</i>	Süleyman Fikri	İsmail
Hasan Fehmi	Salâh Yargı	Ferit Güven	<i>Tekirdağ</i>
<i>Hakâri</i>	Ragıp Akçe	A. Handi	Cemil
İbrahim Arvon	İbrahim Süreyya	<i>Muğla</i>	Celâl Nuri
<i>İçel</i>	Ali	Şükrü Kaya	M. Faik
Emin	Kemalettin	Yunus Nadi	<i>Tokat</i>
<i>İstanbul</i>	<i>Konya</i>	<i>Muş</i>	Hüsnü
Dr. Refik Saydun	Kâzım	Hasan Reşid Tankut	Süreyya Tevfik
Hayrullah	Mustafa Eke	Hakkı Kılıç	Resai
A. Hamdi Gürsoy	N. Onat	<i>Niğde</i>	Nâzım
A. Cemil Topçubaşı	Refik Koraltan	Faik	<i>Trabzon</i>
Ziyactin Karamursal	Hamdi Dikmen	Halit	Daniş
A. Sadettin Parlas	Ali Muzaffer	Ahmet Vefik	Raif
<i>İzmir</i>	<i>Kütahya</i>	<i>Ordu</i>	<i>Urfa</i>
M. Rahmi Köken	Receb Peker	İsmail Çamaş	Memet Emin
Memet Sadettin	Naşid Uluğ	H. Yalman	Refet
Kâmil Dursun	<i>Malatya</i>	A. Şevket	Behçet Günay
<i>Isparta</i>	Muttalip Alper	Ahmet İhsan Tokgöz	<i>Yozgat</i>
İbrahim Demiralay	Talât Haşim	<i>Rize</i>	Sungur
Mükerrem Ünsal	Dr. Hilmi	Atıf	Ahmet Cevdet
K. Turan Ünal	<i>Manisa</i>	Ali	Süleyman Strri İçöz
<i>Kars</i>	Osman	Fuat Balca	<i>Zonguldak</i>
Ömer Kâmil	Dr. Saim	<i>Samsun</i>	Ragıp Özdemir
Muhittin	Kâni	Etem	Hasan
<i>Kastamonu</i>	M. Turgut	Dr. Asım	Halil
Halil	Hikmet	Ruşeni Özbay	Rifat Vardar
Refik	Tahir	Memed Yunus	
<i>Kayseri</i>	<i>Maraş</i>	Zühtü	F. Özger
Sait Azmi	Abdülkadir	<i>Sinop</i>	M. Sümer
A. Hilmi Kolaç	Mitat	Yusuf Kemal Tengirşenk	H. Özdamar

Teşkilâtı esasıye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Teşkilâtı esasıye encümeni

Karar No. 2

Esas No. 2/131

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Teşkilâtı esasıye kanununun 10 ve 11 nei maddelerini değiştirici kanun teklifi encümenimize verildiğinden büyük özen ile okundu:

Teşkilâtı esasıyenin 102 nei maddesine göre bu kanunun değiştirilmesi, Meclisin mürettab üyelerinin üçte birinden artığı tarafından teklif

edilmek gerektir. Bu teklif ise 192 üye tarafından verildiğinden müzakere edilmiştir:

Teklifin genel müzakeresinde değişikliğin ulus ve ulusun en başlı ayırtsanlarından biri olan değişimciliğin parlayışı olmak üzere görüldü.

Kurtuluş günlerinden beri kadın ve erkeklerin siyasal haklar bakımından hiç bir ayırdımı olmadığı kamumuzun onay bulduğumuz bir gerçekliktir. Kaldı ki ulusal savaşta Türk kadını boyunun borcundan ötesini de yapmıştır.

Kadın evde, analıkta bütün işlerini gördükten başka okulaya girdi. Yazdı, okudu, öğrendi ve muallim olub öğretti. Gözü açıldı. Ulus ve belediye işlerine karıştı; hâkim bile oldu. Kadın bu yönlerde gereği gibi olgunluğunu gösterdi. Ulus bundan faydalandı, öğüne duydu.

Saylav seçmemesi ve saylav olamaması bir eksiklik görülüyordu.

Şimdi bu onurlu işi görmesinin kurunu gelmiştir. Eski maddede mebus seçmek yaşı 18 iken bu lâyihada 22 yaşını bitiren deye gösterilmiştir.

İşte bunun için encümen bu lâyihayı pek onay bulmuş ve Genel heyete sunmuştur.

Teş. Es. En. Rs.	Bu M. M.	Kâtip
Muğla	Tekirdağ	Artvin
Yunus Nadi	Celâl Nuri	Asım Us
Balıkesir		Konya
Hacim Muhittin		Ali Fuat Cebesoy
Sinop		Tokat
Yusuf Kemal Tengirşek		Resai
Urfa	Aydın	Denizli
Memed Emin	Tahsin	Necip Ali
Kırklareli		
Dr. Fuat		

TEŞKİLÂTI ESASİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Teşkilâtı esasiye kanununun onuncu ve on birinci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 10 — Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçmek hakkını haizdir.

Madde 11 — Otuz yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçilebilir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Teşkilâtı esasiye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Teşkilâtı esasiye encümeni

Karar No. 3

Esas No. 2/131

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İntihabı mebusan kanununun bazı maddelerinin değişmesine ve kanuna bir madde katılmasına dair 192 mebus tarafından verilen kanun teklifi encümenimize gönderilmekle okundu:

Encümenimiz bundan önce teşkilâtı esasiye kanununun 10 ve 11 nci maddelerini değiştirici teklifi onay bulduğundan intihab kanununu da ona uydurmağa gerekli görmüştür.

Bu kanun teklifi onay bulunduğundan genel heyete sunulur.

Teş. Es. En. Reisi	Bu M. M.	Kâtip
Muğla	Tekirdağ	Artvin
Yunus Nadi	Celâl Nuri	Asım Us
Aza		Aza
Balıkesir		Konya
Hacim Muhittin		Ali Fuat Cebesoy

Aza Sinop <i>Yusuf Kemal Tengirşenk</i>	Aza Tokat <i>Resai</i>	Aza Urfa <i>Memed Emin</i>	Aza Aydın <i>Tahsin</i>	Aza Denizli <i>Necip Ali</i>	Aza Kırklareli <i>Dr. Fuat</i>
---	------------------------------	----------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	--------------------------------------

